

Nr 186.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till uppehållande av speciella handelsavdelningen inom utrikesdepartementet; given Stockholms slott den 20 mars 1925.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Östen Undén.

Utdrag av protokoll över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 mars 1925.

Närvarande:

Statsministern SANDLER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden OLSSON, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Efter gemensam beredning med chefen för handelsdepartementet anför ministern för utrikes ärendena Undén följande:

Då jag den 2 januari 1925 inför Kungl. Maj:t anmälde de frågor, som tillhöra regleringen av utgifterna under riksstatens tredje huvudtitel för budgetåret 1925—1926, erinrade jag i samband med frågan om anslag för upprätt-hållande inom utrikesdepartementet av en speciell handelsavdelning därom, att nästlidet års riksdag vid denna frågas behandling anhållit, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om ny utredning angående ordnandet av den statliga kommersiella informationsverksamheten och för riksdagen framlägga det förslag, var-till utredningen kunde föranleda. I anledning härav hade uppdrag lämnats till

statssekreteraren i handelsdepartementet E. Hennings och chefen för utrikesdepartementets speciella handelsavdelning K. Bergendal att på grundval av tidigare verkställda utredningar samt de erfarenheter på förevarande område, som envar av dem i sin verksamhet förvärvat, bereda frågan om den kommersiella informationens ordnande. Arbetet härmed hade ännu icke hunnit slutföras, men det vore att hoppas, att resultatet skulle kunna senare underställas 1925 års riksdag.

I anslutning härtill och med hänsyn till det samband, som råder mellan spörsmålet om den kommersiella informationens ordnande och frågan om speciella handelsavdelningen, beslöt Kungl. Maj:t vid nämnda tillfälle föreslå riksdagen att, i avvaktan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, till uppehållandet av en speciell handelsavdelning inom utrikesdepartementet för budgetåret 1925—1926 beräkna ett extra anslag av 30,000 kronor.

Den utredning, som nyss antytts, har numera fullbordats. Sedan frågan därefter varit föremål för upprepade muntliga föredragningar, anhåller jag härmed att få inför Kungl. Maj:t framlägga det resultat, som framgått ur övervägandena i ämnet.

Informationsärendenas nuvarande handläggning.

Till en början torde det vara på sin plats att med några ord beröra det sätt, på vilket informationsärendena för närvarande handläggas å utrikesdepartementets speciella handelsavdelning.

Den kommersiella informationsverksamhet, varom här är fråga, har till ändamål att genom våra officiella representanter i främmande länder, d. v. s. beskickningar, konsulat och handelsattachéer, från utlandet införskaffa ekonomiskt upplysningsmaterial av värde för hemlandets myndigheter och näringsliv samt i utlandet sprida kunskap om svenska ekonomiska förhållanden. Speciella handelsavdelningens uppgift i detta arbete är i nuvarande organisation att utgöra förbindelselänken mellan, å ena sidan, nyssnämnda verkställande informationsorgan i utlandet samt, å den andra, de olika vederbörande i hemlandet, i vilkas intresse informationsarbetet bedrives. Avdelningens verksamhet kan sägas sönderfalla i tvenne huvudgrenar, nämligen *dels* att lämna de verkställande informationsorganen orientering och anvisningar, *dels* att förmedla och distribuera det inkommande materialet till vederbörande intressenter i hemlandet.

Vad först angår orienteringen gentemot utlandsorganen utgöres stommen i det kontinuerliga arbetet på detta område av de sammandrag rörande viktigare under föregående vecka från utlandsorganen ingångna rapporter, som under varje vecka utarbetas och efter mångfaldigande utsändas till samtliga beskickningar, lönade konsulat och handelsattachéer. Genom dessa sammanställningar, hållas respektive rapportörer underrättade om den användning, som deras rapporter fått, och utlandsorganen erhålla värdefulla bidrag till en fortlöpande orientering angående läget och inträffade företeelser på det ekonomiska området i olika länder samt rörande de frågor, som på skilda håll äro aktuella. Vid sidan av dessa veckosammanställningar söker handelsavdelningen att genom individuell skriftväxling med utlandsorganen lämna dem orientering i ekonomiska

ämnena. Vidare pläga i arbetsbesparande syfte till rapportörerna översändas avskrifter av de svarsskrivelser, som ingå från dem, till vilka rapportmaterialet distribueras. De synpunkter, som ofta komma till uttryck i svarsskrivelserna, äro i sin mån ägnade att tjäna till ledning vid den fortsatta rapporteringen. Slutligen sörjer handelsavdelningen för att utlandsorganen i behöfelig utsträckning förses med kommersiellt upplysningsmaterial i form av handböcker och annat tryckt eller eljest tillgängligt material i kommersiella och ekonomiska ämnen.

I anslutning till önskemålen från myndigheter, korporationer och enskilda näringsidkare samt i öfrigt på eget initiativ meddelar handelsavdelningen anvisningar och instruktioner till de olika rapportorganen angående de ämnen, som böra bli föremål för kontinuerlig rapportering, beträffande speciella eller aktuella frågor, som synas förtjänta av uppmärksamhet, samt rörande den lämpligaste formen för och uppställningen av viss rapportering etc. I betydande utsträckning individualiseras dessa anvisningar med hänsyn till respektive utlandsorgans ställning (beskickning eller konsulat etc.) och arbetskrafter, till vederbörandes personliga förutsättningar samt till förhållandena inom respektive länder. På enahanda sätt instrueras utlandsrepresentanterna angående åtgärder, som kunna vara att vidtaga för att utomlands sprida kunskap om svenska ekonomiska förhållanden.

Vad angår utlandsorganens ekonomiska rapportering må påpekas, att de tidigare brukliga s. k. årsberättelserna numera äro ställda på avskrivning, samt att i stället huvudvikten lägges på dels mer koncentrerade periodiska berättelser, avseende kortare tidsavsnitt, dels framförallt specialrapporter angående fristående frågor eller frågekomplex och aktuella företeelser på det ekonomiska och kommersiella området. Rapportverksamheten är numera i övervägande grad inriktad på att informera hemlandet angående näringspolitiska åtgärder och gällande bestämmelser på det ekonomiska området i utlandet, att lämna bidrag till bedömandet av det ekonomiska läget och utvecklingen i allmänhet och inom särskilda näringsgrenar, samt att i öfrigt införskaffa upplysningar av mer allmän art, som kunna vara av direkt eller indirekt intresse för hemlandets myndigheter och näringsliv. Däremot förekommer det endast i mindre utsträckning, att handelsavdelningen förmedlar upplysningar till enskilda svenska firmor angående speciella affärsförhållanden i utlandet.

Hand i hand med speciella handelsavdelningens verksamhet i förhållande till utlandsorganen går dess befattning med det inkommande informationsmaterialet. Avdelningens uppgift härvid består i att dels granska och sovrå allt inkommande material, dels bestämma, huruvida detsamma bör distribueras, samt i så fall vart och i vilken form distributionen bör äga rum, dels slutligen ombestyrja själva distributionen.

Vid den granskning, som sålunda av handelsavdelningen verkställs, är hänsyn att taga icke allenast till materialets art i och för sig och innehållets samband med politiska eller eljest ömtåliga förhållanden, utan också till den omständigheten, att materialet införskaffats genom våra officiella representanter, som lätteligen kunna ådragas vanskligheter, därest materialet distribueras på

oriktigt sätt, och framförallt om det genom ovarsam publicering bringas till offentlig kännedom. Ofta visar det sig fördens skull nödvändigt att innan distribution äger rum materialet överarbetas, olika i olika fall, varigenom vissa partier uteslutas och andra modifieras.

Handelsavdelningens distribution av informationsmaterialet riktar sig i huvudsak åt tre håll, nämligen till andra statsmyndigheter, till näringslivet samt till tidnings- och tidskriftspressen. Distributionen sker direkt till vederbörande och under enklast möjliga expeditionella former. Beträffande huvudparten av materialet verkställes distributionen samma dag, som det ingår, eller påföljande söckendag.

Praktiskt taget allt kommersiellt informationsmaterial av större intresse delgives till handelsdepartementet och kommerskollegium. Andra myndigheter, erhålla del av inkommande material allt efter dettas art. För delgivningen med näringslivet har handelsavdelningen sökt nära anknytning till dess egna organisationer. Det ankommer å respektive organisationer att, i den mån och på det sätt de finna lämpligt, föra informationsmaterialet vidare till sina medlemmar. Understundom ombestyr handelsavdelningen jämväl distribution till enskilda firmor. Från utlandsorganen ingående rapportmaterial bringas numera i betydande utsträckning genom publicering till den ekonomiskt intresserade allmänhetens kännedom. En stor del av inkommande rapporter och meddelanden offentliggöras sålunda genom kommerskollegii försorg i den officiella publikationen »Kommersiella Meddelanden», varjämte dylikt material i alltjämt vidgad omfattning intages i respektive näringsorganisationers facktidsskrifter, såsom i »Svensk Export», »Svensk Grossisttidning», »Svensk Trävarutidning» och »Svensk Papperstidning». Upplysningsmaterial av aktuellt intresse ställes — då så befinnes påkallat i förkortad eller eljest överarbetad form — av handelsavdelningen genom förmedling av utrikesdepartementets pressbyrå till dagspressens förfogande.

Fortsatt behov av informationsverksamheten.

Att staten har behov av att genom sina myndigheter följa utvecklingen och att snabbt och tillförlitligt hållas informerad rörande inträffande förändringar på det näringspolitiska och ekonomiska området i främmande länder, ligger utan vidare i öppen dag. En dylik fortlöpande kunskap är nödvändig för statsmyndigheterna både i det handelspolitiska umgänget med andra stater och med hänsyn till statens inre näringsförvaltande uppgifter. Icke minst gäller detta i nuvarande tid med dess rastlösa utveckling, täta förändringar och talrika statsingripanden på näringslivets fält. Ehuru krigstidens export- och importförbud för närvarande äro stadda under avveckling, äger dock tullpolitiken alltjämt stor och närmast ökad aktualitet. Tulltaxornas revision i ena eller andra riktningen står på många håll på dagordningen, och livliga handelstraktatsförhandlingar pågå runt om i världen. Samtidigt befinner sig det ekonomiska livet mitt uppe i en anpassningsprocess av genomgripande betydelse. Produktionsförhållandena hava ännu icke nått fram till en jämvikt, som kan jämföras med förkrigstidens, handeln söker sig nya vägar och förskjuter sig gradvis mot nya marknader, och konkurrensen om avsättningsområden och råvarutillgångar är

snarare hårdare än förr. Härtill kommer, att de ekonomiska faktorerna numera spela en roll för förhållandet staterna emellan som aldrig tillföre, och att desamma fördenskull även ur denna synpunkt böra följas med noggrann uppmärksamhet från statens sida.

Klart är, att den informationstjänst, som staten genom sina organ i utlandet anordnar, i första hand måste inriktas efter statens egna behov och alltså på sådana uppgifter, som äro av betydelse för landets myndigheter. Detta hindrar dock icke, att den statliga informationen vid sidan härav även bör söka att direkt tjäna näringslivet. Man bör visserligen akta sig för all övertro på de möjligheter, som den statliga upplysningsverksamheten i detta hänseende erbjuder. De statliga organens upplysningstjänst kan ej ersätta näringslivets egna åtgärder på området, och särskilt är det alldeles felaktigt att ställa krav på att genom den statliga förmedlingen direkta affärsavslut skola åvägabringas mellan svenska och utländska firmor. Den statliga informationen avser i stället att giva en allmän orientering angående de ekonomiska och andra förhållanden, med vilka de på utlandet arbetande industrierna och affärsmännen hava att räkna, sålunda angående främmande länders export- och importrestriktioner och andra åtgärder till handelns reglering, angående handelsutbytets inriktning och förändringar, den allmänna marknadsutvecklingen och konjunkturläget samt valuta- och finansiella förhållanden i utlandet m. m. Genom att stå till tjänst med upplysningar av denna art bör den officiella upplysningsverksamheten kunna suppleta och stödja den enskilda kunskapstjänsten, som för näringslivet alltid måste bliva det primära. Att näringslivets män själva i stor utsträckning se saken ur denna synvinkel framgår för övrigt av de uttalanden, som från näringshåll gjordes i anledning av det betänkande, som besparingskommittén avgav under hösten 1923.

I detta sammanhang bör erinras om att Sverige på senare år väsentligen utvidgat sin representation i utlandet, och att på många platser representationen tillkommit i första hand just för tillgodoseendet av våra kommersiella intressen. Det vore då misshushållning att icke på bästa sätt utnyttja de möjligheter, som sålunda skapats. Från denna utgångspunkt blir frågan om ordnandet och utvecklandet av utlandsorganens kommersiella upplysningstjänst en del av det större problemet, huru största möjliga effektivitet skall kunna utvinnas ur utrikesrepresentationen.

Det är uppenbart, att informationstjänstens arbetsresultat ytterst måste bliva beroende av de verkställande utlandsorganens kvalifikationer, deras förståelse och intresse för uppgiften. Även med de bästa förutsättningar härutinnan synes det dock klart, att informationsapparaten såsom helhet betraktad näppeligen kan fungera tillfredsställande, med mindre det finnes en central och högt kvalificerad ledning i hemlandet, en gemensam replipunkt för de skilda utlandsorganen, vilka svårigen kunna själva uppehålla den kännning med stämningar och önskemål hemma, som är av så stor betydelse för arbetets riktiga bedrivande.

Av vad jag nu anfört torde framgå, att jag är av den meningen, att den informationsverksamhet som bedrivs av den speciella handelsavdelningen fortfarande är av behovet påkallad. Jag anser detta så mycket mer som kostnaden

för organisationen i hemlandet icke kan anses vara allt för betungande, särskilt som därigenom den jämförelsevis dyrbara utlandsorganisationens arbete i hög grad göres effektivt för hemlandet.

Olika möjligheter för informationsorganets förläggning inom statsförvaltningen.

Jag övergår härefter till frågan om den lämpliga förläggningen inom den centrala statsförvaltningen av nyss nämnda informationsorgan och ber då genast få framhålla, att man här har att göra med en organisationsfråga, vars lösning visat sig vara förenad med stora svårigheter. Detta är för övrigt en erfarenhet, varom vårt land ingalunda står ensamt. Liknande vanskligheter som hos oss hava framträtt i många andra länder.

Frågan är, huruvida informationsorganet bör, såsom för närvarande är fallet, hava sin plats inom utrikesdepartementet, eller om det bör överflyttas till statens speciella näringsförvaltning, närmast till handelsdepartementet. Nästlidet års riksdag har ock vid sin begäran om frågans förnyade utredning anhållit, att sistnämnda alternativ måtte särskilt undersökas. Det synes förden skull böra i möjligaste mån klarläggas vilka fördelar och olägenheter äro förbundna med vart och ett av dessa båda alternativ.

Den koncentration av de förut på en mångfald olika departement utskiftade ärendena rörande handeln, industrien och sjöfarten, som efter mångårigt utredningsarbete för några år sedan genomfördes, avsåg att skapa förutsättningar för en enhetlig och planmässig näringspolitik från statens sida. Syftet med koncentrationen är emellertid icke fullständigt nått, så länge en så viktig del av statens näringspolitiska verksamhet som informationsanskaffningen på utrikeshandelns område är väsentligen förlagd utanför den allmänna näringsförvaltningen och icke ställts direkt i detta förvaltningsarbets tjänst. Utrikeshandeln är ju ej annat än ett led i exportindustrien, vilken i sin tur icke är en avskild enhet, utan är nära förbunden och sammanblandad med den för hemmamarknaden arbetande industrien. Då den kommersiella informationen icke är något självändamål utan för statsförvaltningens vidkommande har sin betydelse därutinnan, att den sätter de förvaltande organen i stånd att bättre fylla sina uppgifter, framstår det såsom ur arbetseffektivitetens synpunkt synnerligen angeläget, att det kommersiella informationsorganet nära anknytes till de myndigheter, som hava förvaltningsuppgifterna sig anförtrödda. Det är också uppenbart, att dessa senare måste själva bäst kunna bedöma, på vilka punkter informationsverksamheten bör inriktas för att bliva till största nytta för fyllandet av näringsförvaltningens behov, och det torde icke kunna bestridas, att ur denna synpunkt förvaltningsorganen i åtskilliga fall borde kunna tillförsäkras ett informationsmaterial av större och mer aktuellt värde för deras ämbetsutövning, om informationsverksamheten mera direkt anknötes till näringsförvaltningen.

I detta sammanhang bör jämväl uppmärksammas, att informationsverksamheten är av den beskaffenhet, att den bringar dem, som hava att syssla därmed, i nära och fortlöpande kontakt särskilt med exporthandelns och exportindustriens män och organisationer samt giver dem tillfälle att vinna en ingående, allsidig och aktuell inblick i och kännedom om dessa näringsgrenars intressen och önskemål. En sådan kännedom måste för handläggningen av de närings-

politiska frågor, som kräva statsmakternas avgörande, vara av största betydelse, och informationsorganets anknytning till näringsförvaltningen, som har att handhava nämnda frågor, borde fördenskull bliva till väsentlig nytta genom att tillförsäkra sagda förvaltning informationsorganets erfarenhet och arbetskapacitet på detta område.

Förbises må ej heller, att det i regel icke lärers kunna förväntas, att utrikesministern skall äga tid och speciella förutsättningar att själv mera personligen ägna uppmärksamhet åt de kommersiella informationsfrågorna. Följden härav blir lätt, att, om informationsorganet ligger i utrikesdepartementet, verksamheten får i stor utsträckning bedrivas av vederbörande avdelningschef på eget ansvar.

Med hänsyn till vad nu anförts, skulle det kunna ifrågasättas, huruvida icke det lämpligaste vore att överflytta det kommersiella informationsorganet till den egentliga näringsförvaltningen, därvid det väl låge närmast till hands att, såsom de s. k. informationssakkunniga på sin tid föreslogo, inrätta en särskild informationsavdelning i det departement, å vilket den allmänna näringsförvaltningen vilar, d. v. s. med nuvarande departementsorganisation handelsdepartementet. En närmare undersökning av förhållandena giver emellertid vid handen, att en dylik anordning även är förenad med olägenheter.

Härvid är till en början att märka, att handhavandet av den kommersiella informationsverksamheten förutsätter, att den som har att leda arbetet står i nära kontakt med de verkställande informationsorganen i utlandet, beskickningar, konsulat och handelsattachéer, vilka samtliga sortera under utrikesdepartementet. En överflyttning av informationsverksamheten från utrikesdepartementet till annat departement skulle, för undvikande av dualism och dubbelskriverier, nödvändiggöra direkt skriftväxling i stor omfattning från sagda departement gentemot utlandsorganen, en anordning mot vilken ur synpunkten av utrikesförvaltningens enhetliga ledning vägande invändningar kunna framställas. Betänkligheterna av en dylik anordning bliva så mycket större, som informationsfrågorna i den praktiska handläggningen icke alltid utgöra en sluten enhet utan hava förbindelsestrådar till övriga grenar av den allmänna utrikestjänsten.

I fråga om utlandsorganens informationsverksamhet kunna givetvis komplikationer uppstå, om myndigheten i hemlandet icke är i besittning av den kännedom om vederbörandes arbetsbelastning och kapacitet, som är nödvändig och som finnes i utrikesdepartementet. Effektiviteten i utlandsorganens rapportverksamhet kan jämväl ogynnsamt påverkas, om ifrågavarande verksamhet i hemlandet helt avskiljes från det departement, som har hand om vederbörandes placering och befordran.

För utrikesdepartementet är det ock av vikt att ha till sitt förfogande den sakkunskap, som informationsverksamhetens handhavande medför, detta icke blott med hänsyn till utrikesledningens eget behov och de yngre tjänstemännens utbildning utan också med hänsyn till näringslivets intresse av att utrikesförvaltningen äger nära kontakt med det praktiska livet.

Speciella handelsavdelningen har f. n. utöver sina uppgifter inom den

rena handelsinformationen även att handlägga ärenden, som avse utrikesdepartementets och utlandsorganens bistånd för vinnande av lättnader i främmande länders gällande restriktionsbestämmelser på den utrikes handelns och sjöfartens område, såsom för utverkande av export- och importlicenser, befrielse och restitution av tullavgifter, befrielse från sjöfartsavgifter o. s. v. Ärenden av sådan natur, s. k. handelspolitiska handräckningsåtgärder, måste givetvis under alla förhållanden tillhöra utrikesdepartementet. Avgörande hinder kunna visserligen icke anses föreligga att hänföra ärenden av denna typ till departementets politiska och handelspolitiska avdelning. Men å andra sidan har det visat sig vara till fördel, att nyssnämnda, tidvis rätt talrikt förekommande handräckningsärenden, beträffande vilka ett snabbt handlande är särskilt av behovet påkallat, omhänderhafts av den avdelning, som på grund av sin befattning med de närstående, rena informationsärendena är i ständig och nära förbindelse med näringslivet och dess företrädare.

Även ur synpunkten av det inkommande informationsmaterialets distribution skulle informationsorganets överflyttande från utrikesdepartementet vara förenat med nackdelar. Såsom ovan påpekats, måste det ofta inträffa, att utlandsrepresentanternas rapporter och meddelanden i kommersiella ämnen innehålla handelspolitiska uppgifter eller andra synpunkter av ömtålig natur, vadan materialet måste granskas och överarbetas, innan det kan föras vidare, och det är av betydelse att den i utrikesdepartementet förefintliga kännedomen om aktuella politiska förhållanden i olika länder får utöva inflytande vid denna granskning.

Det samarbete med olika avdelningar i utrikesdepartementet, som i övrigt föranledes av informationstjänsten, underlättas givetvis även av att ifrågasvarande verksamhet är förlagd till detta departement. Icke minst bör härvid uppmärksammas, att, såsom förut omnämnts, den publicering i dagspressen av inkommande upplysningsmaterial, som finnes lämpligen kunna ske, för närvarande ombesörjes av utrikesdepartementets pressbyrå i samråd med speciella handelsavdelningen, en anordning som hittills befunnits ändamålsenlig och jämväl i fortsättningen lärer böra tillämpas. Klart är att det samarbete mellan handelsavdelningen och pressbyrån, som sålunda bör äga rum, väsentligen underlättas, därest handelsavdelningen är anknuten till utrikesdepartementet.

*Sättet för
frågans
ordnande.*

Av nu anförda skäl har jag ansett mig icke böra förorda speciella handelsavdelningens överflyttande från utrikesdepartementet till annat departement. Å andra sidan synes det mig angeläget, att den allmänna näringsförvaltningens, närmast handelsdepartementets, önskemål om handelsinformationens närmare anknytande till sagda förvaltning i möjligaste mån tillgodoses.

Då såväl den nuvarande anordningen med det kommersiella informationsarbetet förlagt till utrikesdepartementet som ock en överflyttning av sagda arbete till handelsdepartementet medför olägenheter av sådan art, att vilkendera utvägen man än väljer, densamma icke kan bli annat än i vissa hänseenden otillfredsställande, ligger det nära till hands att söka genom användande av en mel-

lanform skapa en anordning, varigenom åtminstone det väsentligaste av de olägenheter, som äro förenade med de båda ovan angivna alternativen, skulle kunna bortelimineras. Ur denna synpunkt har framförts tanken på en sådan lösning av frågan, att speciella handelsavdelningen alltjämt bibehålles såsom ett till utrikesdepartementet knutet organ, men dess verksamhet nära förbindes med näringsförvaltningen.

Det förefaller mig, som om, även med bibehållande av speciella handelsavdelningen inom utrikesdepartementet, anordningar borde kunna träffas, varigenom ett praktiskt tillfredsställande resultat skulle kunna ernås. Jag ber i detta sammanhang få understryka, att, så som informationsverksamheten för närvarande är ordnad, intet som helst dubbelarbete från olika myndigheters sida förekommer. Givetvis bör dylikt dubbelarbete, med därav härflytande dualism samt förlust i tid och arbetskrifter, också för framtiden undvikas. Men detta behöver icke hindra, att ett intimt samarbete bör kunna komma till stånd mellan de närmast intresserade statsorganen, d. v. s. handelsdepartementet och utrikesdepartementets speciella handelsavdelning. Redan för närvarande äger ett mycket gott sådant samarbete rum. Vad frågan nu skulle gälla vore att ytterligare utveckla samarbetet samt framför allt giva det en mer fast och organiserad karaktär.

En dylik organiserad samverkan, genom vilken åt chefen för handelsdepartementet skulle inrymmas ett bestämmande inflytande över informationsverksamhetens inriktning och varigenom sålunda informationsarbetet, mer än vad hittills varit fallet, skulle inställas som ett led i statens näringspolitiska verksamhet, synes böra med ändamålsenliga medel eftersträvas. Som ett led härvidlag torde lämpliga instruktionsbestämmelser i nu angivet syfte böra utfärdas för speciella handelsavdelningen. Sålunda torde böra fastslås att, i enlighet med redan tillämpad praxis, handelsavdelningen har att delgiva handelsdepartementet allt inkommande upplysningsmaterial av intresse för statens näringsförvaltande verksamhet samt att vidtaga åtgärder för införskaffande från utlandet av sådant upplysningsmaterial, som handelsministern finner önskvärt. Därjämte torde i instruktionen böra givas uttryck åt att det åligger chefen för speciella handelsavdelningen att inom ramen för sitt verksamhetsområde personligen stå till handelsministerns förfogande med muntliga föredragningar och på annat lämpligt sätt samt att iakttaga de anvisningar, som av nämnde departementschef meddelas, ävensom att i övrigt i sitt arbete söka nära samverka med handelsdepartementet, allt i syfte att informationsarbetet skall bliva till största möjliga nytta för statens näringsförvaltande verksamhet och landets näringsliv.

Ur denna synpunkt har det vidare ifrågasatts såsom en anordning av värde, att speciella handelsavdelningen i lokalt hänseende sammanföres med handelsdepartementet. Denna möjlighet synes mig böra närmare undersökas och övervägas.

Samarbetet med näringslivet har hittills så gott som helt och hållet bedrivits i fria former, förnämligast så, att informationsarbetets handhavare stått i såväl personlig som skriftlig kontakt med samt inhämtat upplysningar från de ledande männen i näringslivets organisationer ävensom från närmast intresserade kommersiella och industriella företag, medan å andra sidan organisationernas

funktionärer och andra representanter för näringslivet fritt hänvänt sig till vederbörande för framhållande av sina synpunkter och erhållande av till buds stående upplysningar.

Det fria samarbete mellan statsorganen och näringslivet, som sålunda i stor utsträckning bedrives, torde vara den måhända värdefullaste formen för ernående av den samverkan mellan statens och näringslivets krafter, som bör eftersträvas. Jag tror fördenskull, att man även i fortsättningen i främsta rummet bör lita till en utveckling av detta fria personliga samarbete, som oberoende av vissa på förhand uppgjorda normer och utan onödig byråkrativering kan lämpas efter beskaffenheten av de tid efter annan uppkommande spörsmålen.

Härutöver torde emellertid böra tagas under övervägande möjligheten av att med avseende å den kommersiella informationsverksamheten åstadkomma en mer organiserad samverkan mellan statsmyndigheterna och näringslivet. Såsom lämplig åtgärd i sådant syfte har framförts tanken på en rådgivande nämnd, bestående av representanter för näringslivets olika sammanslutningar, vilka hava intresse av informationstjänsten. En formlig framställning i denna riktning föreligger i skrivelse från Stockholms handelskammare den 11 november 1924.

Genom de av mig antydda anordningarna torde de väsentligaste av de olägenheter, som äro förbundna med nuvarande organisation, undanröjas och staten för sin förvaltningsverksamhet tillföras ökad nytta av det i och för sig mycket värdefulla informationsarbete, som utföres. Å andra sidan skulle genom handelsavdelningens bibehållande såsom ett utrikesdepartementets organ undvikas de olägenheter, som enligt vad som ovan framhållits skulle vara förenade med avdelningens överflyttande till handelsdepartementet. Skriftväxlingen med Sveriges representanter i utlandet skulle alltjämt ske genom utrikesdepartementet, det tillfälle till ekonomisk utbildning för utrikesdepartementets tjänstemän, som handelsavdelningen bereder, skulle alltjämt tillvaratagas, och granskningen av det inkommande informationsmaterialet skulle fortfarande utövas av en utrikesdepartementets tjänsteman. Under sådana omständigheter, har jag, trots det jag är medveten om att de nu av mig ifrågasatta anordningar äro behäftade med vissa brister, ansett mig böra förorda, att de, i den mån de finnas praktiskt genomförbara, under någon tid försöksvis tillämpas. Härigenom skulle erfarenhet vinnas angående möjligheten att övervinna de olägenheter, som befunnits förbundna med nuvarande förhållanden, med undvikande av de nya svårigheter, som skulle uppstå genom handelsavdelningens överflyttande till annat departement.

Det torde ankomma på Kungl. Maj:t att meddela de föreskrifter, som kunna vara påkallade för ett intimare samarbete mellan speciella handelsavdelningen och handelsdepartementet samt mellan dessa myndigheter å ena och näringsorganisationerna å andra sidan, liksom ock att vidtaga de åtgärder i övrigt, som kunna finnas ändamålsenliga för befordrande av ifrågavarande syfte.

Under åberopande av vad jag sålunda anført och då jag ej ifrågasätter någon ändring i avseende å speciella handelsavdelningens personalutrustning, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till uppehållande av en speciell handelsavdelning inom utrikesdepartementet för budgetåret 1925—1926 bevilja ett extra anslag å 30,000 kronor.

Vad ministern sålunda hemställt, däri statsrådets övriga närvarande ledamöter instämma, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilagan till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Torsten Vinell.
